

ORODJA OBČANSKE ZNANOSTI ZA VKLUČUJOČE PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE

Dr. Liliana Vižintin

***Znanstveno-raziskovalno središče Koper,
Mediterranski inštitut za okoljske študije***

***Odkrivajmo moč narave. Participativno okoljsko
izobraževanje za trajnostnost: priložnosti, izzivi in prakse
Ljubljana, 27.-28. 11. 2025***

Uvod – predstavitev inštitucije, projekta in ciljev raziskave

Predstavitveni Video ZRS Koper

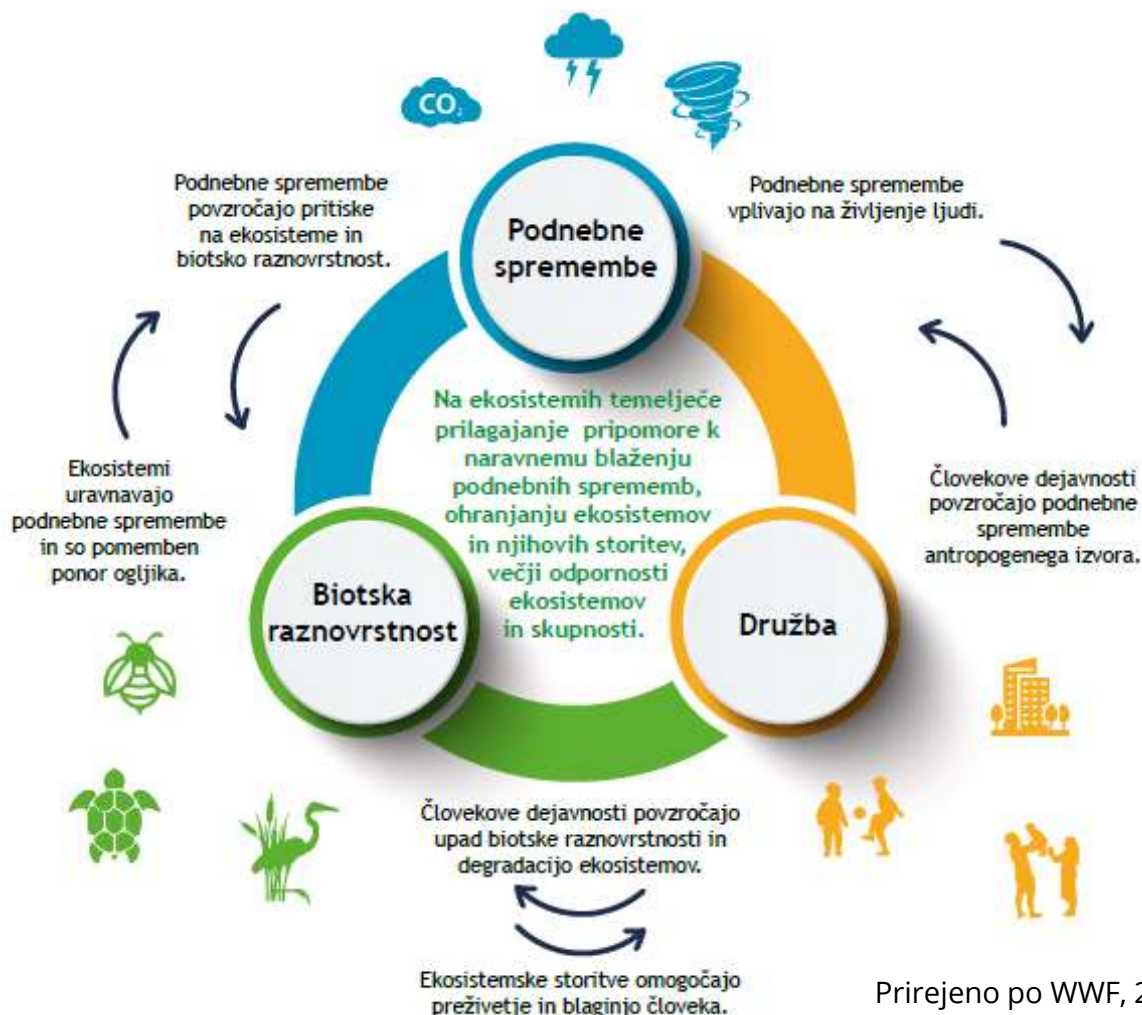

ZRS Koper je javni raziskovalni zavod, ki se nahaja v Kopru. Mediteranski inštitut za okoljske študije je raziskovalna enota ZRS KP, ki se ukvarja s trajnostnim razvojem in okoljskimi izzivi.

Projekt ECO2SMART, ki se je izvajal v sklopu programa Interreg Italija- Slovenija, se je ukvarjal s prilagajanjem na podnebne spremembe na osnovi ekosistemskih pristopov, ki spodbujajo ohranjanje in obnovo ekosistemov in njihovih storitev. Rezultati projekta izpostavljajo pomen aktivne participacije skupnosti pri so-oblikovanju in so-upravljanju teh ukrepov. Cilj prispevka je predstaviti dosežke projekta, in sicer spletni izobraževalni portal in orodje občanske znanosti.

Na ekosistemih temelječe prilagajanje – kaj je to?

Prirejeno po WWF, 2019

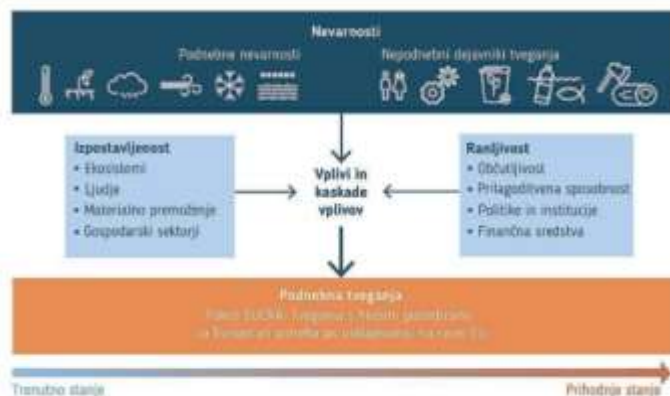
Na ekosistemih temelječe prilagajanje (ang. *Ecosystem-based Adaptation, EbA*):

- temelji na obnovi in ohranjanju ekosistemov in njihovih storitev
- omogoča zmanjševanje ranljivosti in krepitev odpornosti
- prinaša okoljske, družbene in gospodarske koristi.

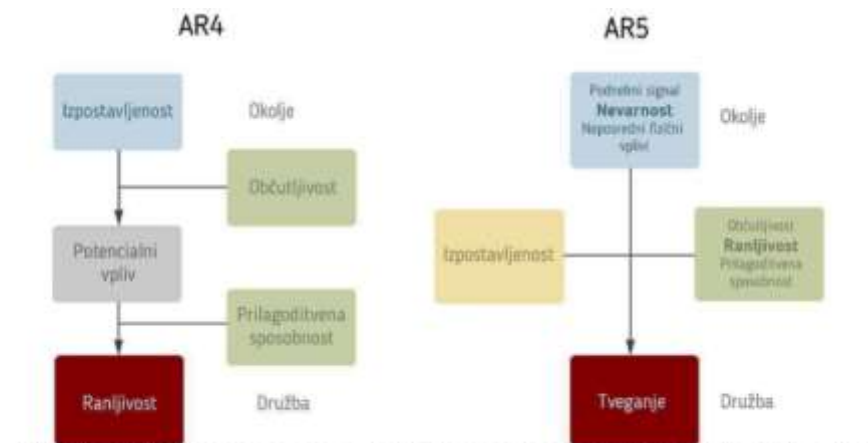

PRILAGODITVENA SPOSOBNOST (ang. Adaptive capacity) je sposobnost sistemov, institucij, ljudi in drugih organizmov za zmanjšanje morebitne škode, izkoriščanje priložnosti ali odzivanje na posledice.

Prilagoditvena sposobnost vključuje vrsto dejavnikov, vključno s tehnološkimi, ekonomskimi in institucionalnimi viri, znanjem in kompetencami ter kulturno-družbenimi dejavniki, ki omogočajo prilagajanje (IPCC 2014).

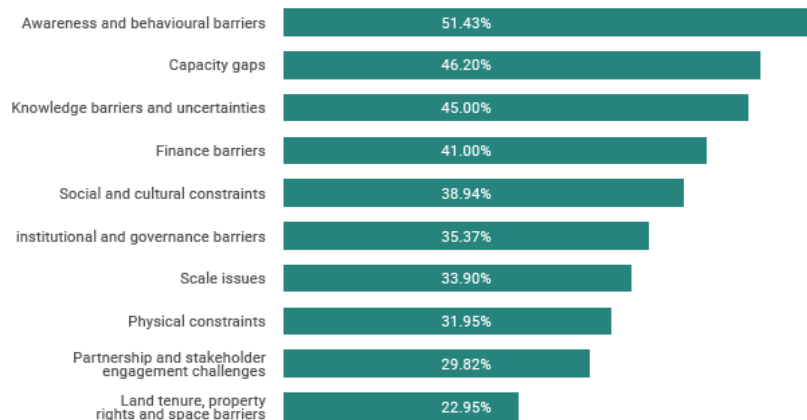
Slika 2: Shematični prikaz ocenjevanja podnebnih tveganj po AR5 (IEA, 2023)

Slika 1: Shematični prikaz ocene ranljivosti po AR4 (levo) in ocene tveganja po AR5 (desno) (GIZ in EURAC, 2017)

Vir: MOPE, 2024. Sektorska ocena podnebne ranljivosti in tveganj na državnem nivoju, navodila za pripravo, Avtorice: T.Pogačar, Z. Žnidaršič, P. K. Petrovič Jesenovec in N. Maro.

Figure 1.10 Most common barriers to the application EbA

Vir: UNEP (2023), <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/40313>.

Figure 0.3 Education propels climate action

Vir; World Bank (2024), CHOOSING OUR FUTURE: Education for Climate Action

Številne raziskave razkrivajo, da so ovire pri implementaciji na ekosistemih temelječega prilagajanja večkrat povezane s pomanjkanjem znanja in ozaveščenosti.

Zato moramo skupnosti, institucije in posameznike podpirati in opolnomočiti za podnebno ukrepanje.

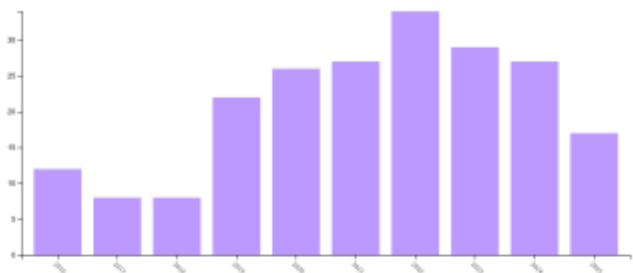
Izobraževanje lahko pomaga pri zmanjševanju vrzeli v informacijah, znanju in veščinah, ki ovirajo podnebno ukrepanje.

Z izobraževanjem se tudi borimo proti napačnim informacijam, negotovostjo, posredno omilimo ranljivost in tveganja za zdravje (predvsem duševno zdravje, npr. stres, anksioznost, strah...).

Občanska znanost in prilagajanje

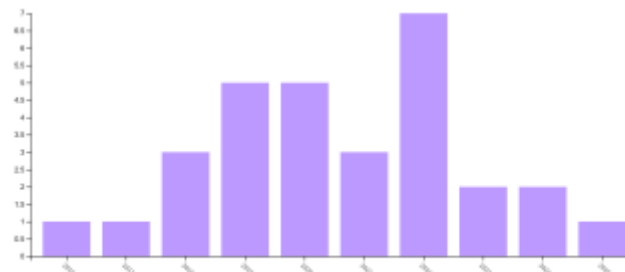
236 results from Web of Science Core Collection for:

citizen science (Topic) and adaptation to climate change (Topic)

35 results from Web of Science Core Collection for:

citizen science (Topic) and adaptation (Topic) and learning (Topic) and climate change (Topic)

Vir: WOS

- Orodja občanske znanosti so pomembna za vključevanje deležnikov v različne vidike prilagajanja na podnebne spremembe, na primer za kartiranje tveganj in ranljivosti ter soustvarjanje rešitev.
- Orodja občanske znanosti so lahko tudi eden od pomembnih pristopov, ki omogočajo izobraževanje, ozaveščanje in vplivanje na spremembo vedenja in stališč, prek tega pa krepite sposobnosti prilagajanja skupnosti.
- Kljub temu, je treba izobraževalne rezultate obstoječih orodij občanske znanosti na področju prilagajanja na podnebne spremembe boljše preučiti in vključiti v raziskave.

Študija primera – orodje občanske znanosti portala ECO2SMART

POSTANITE OBČANSKI RAZISKOVALEC IN POMAGAJTE PRI ZBIRANJU
PODATKOV O DOBRIH PRAKSAH

POGLEJTE SI BAZO

<https://www.eco2smart.si/dobre-prakse/>

Katalog dobrih praks
na ekosistemih temelječega prilagajanja
na podnebne spremembe in
zmanjševanja tveganj naravnih nesreč

Zaključki in konkretni predlogi za participativno okoljsko izobraževanje

- Vsak projekt na področju prilagajanja na podnebne spremembe z ekosistemskimi pristopi bi moral vključevati tudi vidike participativnega okoljskega in podnebne izobraževanja in ozaveščanja. Mednarodni programi (na primer Interreg, LIFE,..) omogočajo izoblikovanje partnerstev za sodelovanje in pridobivanje virov financiranja, kar omogoča razvoj projektov na tem področju.
- Projekt ECO2SMART je razvil strategijo za aktivno vključevanje deležnikov v pobude na ekosistemi temelječega prilagajanja – usmeritve te strategije so lahko v podporo za učinkovito komuniciranje in izvajanje participativnega podnebne ukrepanja.
- Izobraževanje o prilagajanju na podnebne spremembe je tudi ena od vsebin/aktivnosti novega projekta LIFE IP LIFE4ADAPT - cilj teh aktivnosti bo predvsem okrepiti kompetence učiteljev, ki bodo znanje prenašali na učence. Aktivnosti lahko spremljate prek novic na platformi [samo1planet](#).

Hvala za pozornost!

*Dr. Liliana Vižintin
Znanstveno-raziskovalno središče Koper,
Mediterranski inštitut za okoljske študije
Liliana.vizintin@zrs-kp.si*

www.facebook.com/Eco2Smart2023

www.youtube.com/@Interreg_ECO2SMART

www.linkedin.com/company/eco2smart

www.ita-slo.eu/eco2smart

Projekt ECO2SMART sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

